

Nakvynė Berlyne

Be abejo, čia turėjo būti įpainiotas tarpininkas, pagyvenęs aukštas vyras didelė galva, kurios oda rodėsi truputį negrabiai užtempta ant kaukolės, ant išsišovusio antakių lanko ir įdubusios smilkinių srities. Vilkėdamas nei madingą, nei senamadišką, tokią be požymių liemenę, jis pasitiko mane laiptinėje, ketvirtame aukšte ir, užsikvėpęs ant turėklų, iš viršaus žiūrėjo į sukaitusį ir pūtuojantį po spartaus ėjimo nuo metro stotelės ir lipimo stačiais laiptais.

Senos laiptinės, kaip jūs man patinkat! Pėrėjimo paslaptis, jau nebe gatvė, bet dar ir ne butas, su dviračiais, vaikų vežimėliais, pašto dėžutėmis, mediniais laiptais! Su pavakario tylą ir visais posūkiomis ir kampais prasinešančiu aidu, kuris verčia prisiminti teatrą. O penkiaaukščio laiptinė, kurios viršutinėje aikštelėje lietingomis dienomis sėdėdavom iki vakaro pliekdami durnių ir vežimą, – nors ji buvo ištiesai betoninė, bet vis tiek laiptinė.

Flegmatiškai šypsodamasis, tarpininkas pakvietė į vidų.

Sėskitės čionai, gal norėtumėt sriubos?

Žinoma, mielai; iš kur atspėjot, kad po kelionės sriuba yra geriausias valgis? Jis linktelėjo, bet aš užsimaniau pratęsti temą

ir pasakyti, kodėl (jam, prūsui, patiks detalus paaiškinimas): tai ir sotus, ir sušildantis, ir neapsunkinantis skrandžio patiekalas. Vyras tuo metu įdėjo į daržovienę grietinės šaukštą, būtų įdėjęs ir antrą, jei nebūčiau sustabdęs. Tylomis laukė, kol pasrėbsiu; viralo lygiui nusekus, pasiūlė vyno.

Ne, dėkui.

Tikrai? Gerai, tada keliaukim, aš jus palydėsiu.

Prie tramvajų stotelės man pamojavo lauko kavinės krėslė sėdinti moteris. Man? prie ko? negali būti! – bet aiškiai mojo man, ne jam, jis buvo nusisukęs, o prie bėgių žalios šviesos laukėme tik dviese, netgi mačiau, kaip ji, laikydama latės makiauto stiklinę, nusišypsojo ir, kita ranka atmojavusi vieną seriją, tačiau nebūdama tikra, ar jos adresatas – t. y. aš? – pamatė, pamojavo dar kartą, šįsyk tiktai kelis lengvus, koketiškus judesius.

Kaip sakyta, tarpininkas nieko nepastebėjo; jis atsisuko į mane pranešti, kad tramvajus atvažiuos už trijų minučių, kad šiaip tramvajai važiuoja kas penkios minutės, o miesto traukiniai – kas trys, bet šiandien važiuosime tramvajumi, nes traukinių vairuotojai žada streikuoti, o kelionė tramvajumi tik truputį ilgesnė. Ir toliau jis porino man kaip visai žaliaam, aiškindamas kiekvieną smulkmeną, koks atstumas, kur komposteruojami bilietai ir panašiai. Mano snobizmas jau norėjo užsigauti – žinom žinom, kaip nežinom, kai buvo tiesioginiai „Ryanairo“ skrydžiai, savaitgaliais dažnai atva rydavom, – bet girdėdamas sklandžias, į gido panašias intonacijas, kurios mane, anksti kėlusį ir suintriguotą mįslingo ir, nėr kalbos, malonaus pasveikinimo, veikė kaip lopšinė,

pamaniau: tegu sau šneka, man nereiks. Viskas paaiškėjo, kai paklausiau, kuo jis užsiima. Tarpininkas yra kalvis, kala rankenas, durų apkaustus ir panašius daiktėlius, daugiausia bažnyčioms. Štai iš kur tiksli informacija, štai iš kur liesumas ir ilgi tvirti pirštai.

Pirštai, kurie dabar laiko buto raktus: štai taip, prispaudus strypelį prie jutiklio, atšaunamos laiptinės durys (ir vėl laiptinė, šįkart net su gipso dekoru ir veidrodžiu), o štai taip atrakinamas butas. Pasiūliau dar kartą susitikti, pakviečiau ateiti į baigiamąjį vakarą – labiau iš mandagumo, nors ne vien. Jis atsisakė; turįs sergančią žmoną, kurią slaugo, todėl beveik visi jo vakarai užimti. Tada iki, dar kartą dėkui už sriubą, ką jūs, nėr už ką, išvažiuodamas nepamirškite įmesti raktų į pašto dėžutę, viso; ir kalvis tarpininkas stipriai spustelėjo man ranką.

Apsidairiau ieškodamas paltų kabyklos, vietos atsisėsti, bet pamačiau tik išmėtytus šeimnininko batus, parduotuvinius krepšelius, knygų lentyną, ant kurios kampo jis rizikingai pakabino švarką, todėl neliko nieko kito, kaip nusiauti balansuojant ant vienos kojos ir užmesti savo striukę ant lentynos viršaus. Šlept, nukrito šeimnininko švarkas.

Atidaręs gretimas duris, prisimerkiau nuo šviesos, sklindančios pro didelius langus. Ne, čia ne miegamasis: rašomasis stalas ir daugiau nieko, tik knygų lentynos. Baltos, aukštos, viršuje nepastebimai susiliejančios su tapetais. Dar ir kitas stalas, įsiterpęs tarp lentynų, su storu patefonu, kolonėlėmis ir plokštelių stovu. Bliamba, tiek šviesos! Kiek aiškios, pastovios, apčiuopiamos šviesos kaip paveiksluose!

Manęs laukia keturios dienos dideliame mieste, perfor-

mansų seminaras, susitikimas su kolegomis iš visos Europos, o paskutinę dieną – bendras dalyvių pasirodymas. Jokių neaiškumų, jokių rūpesčių, kelionpinigiai ir dienpinigiai sumokėti *by EU* (ū!). Ir dienotvarkė surašyta, ir atsiųsta susipažinti prieš kelias savaites. Belieka riedėti bėgiais lyg tramvajui ir, kad visi sužinotų apie tavo gerą nuotaiką, skalambyti varpu.

O dar šitas butas, ant kurio užtaikiau visiškai atsitiktinai. Pradėjus ieškoti, išsiuntus meilus keliems draugams, atrašė jįsai. Kažkieno pažįstamas, žinoma, – bet nebepamenu kieno, gal ir neminėjo? Išvažiuoja savaitei ir siūlo pagyventi jo bute. Nemokamai – nes lankęsis Lietuvoje ir jam patikę. Iš kur žmonės turi tiek dosnumo, tiek pasitikėjimo kitais! Bent jau užstatą galėjo paimiti, jei ką nors pridirbčiau, bet ne – gyvenk ir žvenk. Tiesą sakant, anksti ryte sėdėdamas lėktuve ir spoksodamas į oro uosto pastatą, kampuotu fasadu ir laužytomis įlaipinimo rankovėmis užnešantį į krabą, buvau pradėjęs galvoti, kad tai apgaulė, kad bičas tiesiog sumanė pasilinksminti. Prisiminiau, kaip garso operatorius pasakojo, kad tam pačiam Berlyne jie iš anksto susitarė dėl nuomos, pervedė savininkui pinigų, o atvažiavę pamygo skambutį, paklebeno rankeną, paskambinėjo į išjungtą mobilųjį, ir tiek žinių.

Už kitų durų radau miegamąjį: plati lova pažemiui, patalynės bokštas ant jos. Plynos grindys, tik prie lango – staliukas, dar vienas patefonas su garsiakalbiais. Rimtas vinilo fanas ČE GIVENA...

Paguldžiau lagaminą ant vienintelės kėdės kambaryje. Atsegiau užtrauktuką, ištraukiau kosmetinę, bliuzoną, peilį. Sugrioviau skalbimo milteliais kvepiantį kubą ir įvilkau

patalus. Pirmasis išsidėliojimas svetimoje vietoje jaudina – įkuri stovyklą, tarytum šuo pažymi nuosavą teritoriją. Be to, tvarkymasis. Gėris man yra aplinkui patogiu atstumu išdėstyti reikalingi daiktai. Kai nusiperku kokį nors naują aksesuarą, nesvarbu, kas aplinkui dėtūsi – atsijungiu ir vartau jį tol, kol išsiaiškinu visas detales ir funkcijas. Turiu žinoti jo panaudojimo galimybes, nors paskui jis visą amžių praleis stalčiuje. Kaip moterys niekada nepamiršta, kokiais drabužiais jos tada ir tada buvo apsivilkusios, taip aš su smulkiausiom detalėmis atsimenu dvylikamečio rogutes ar septyniolikamečio skeitą. Ir su senais daiktais žiauriai sunku atsiveikinti; tarkim, nusiperku naują krepšį. Ar išmesti seną, kuris nusitrynęs, išėjęs iš mados ir t. t.? Ilgai svarstau, sumąstau daug argumentų „už“ ir daug – „prieš“, kol galiausiai prieinu prie išvados, kurią žinojau nuo pat pradžių: kolei kas paliksiu, dėl viso pikto, jei naujas suplys arba pamesiu...

Kaip žinome iš filmų, viso to priežastis yra vaikystės traumos.

Norėdamas pratęsti įkurtuvių linksmybes, pasukau aplankyti virtuvės, kuri buvo ne ką didesnė už mūsų tarybines – tokia pat kišenė, tik lubos aukštesnės. Ant valgomojo stalo stovėjo XL dydžio, iš tolo žvilgsnį traukianti matrioška. Tradicinė kaimo bobelė su skarele ir gėlytėmis – ne Putinas, kurio viduje sėdi Jelcinas ir taip toliau, ne popžvaigždžių virtinė. Vyšninė šypsena ir raudoni skruostai. Žydros akys, spindinčios idiotišku optimizmu.

Ką man primena jų žvilgsnis – gal kamerą? – Tau jau paranoja. Kamera turi vyzdį, juodą skylutę, kuri įsiurbia vaizdą, įsiurbia šviesas ir spalvas, o po kurio laiko išspjauna juos

į ekranus, į ekranus sekančius tūkstančius akių. Čia šitos progresijos nėra, atsipalaiduok.

Matrioška slėgė rašalu išmargintą lapą. „Mielas Marius, – stambiomis raidėmis rašė šeimininkas, – jauskis kaip namie ir naudokis viskuo, ką matai. Spintelėje yra bulvių ir makaronų, šaldytuve reikia VISKĄ suvalgyti. Žinau, kad svetur sunkiausia susigaudyti, kaip veikia mechanizmai, todėl keletas patarimų.“

Su lapu nuėjau prie dujų katilo, paskui prie viryklės ir kavos aparato – su-pra-tau. Tik matrioška, kam ta matrioška? Atsiktinai ar vis dėlto ne? Tipiškas vokietis: nors ir lankėsi Lietuvoje, nors ir patiko, vis tiek ji jam Rusija.

* * *

Ot ilga diena buvo – mintis atšniokštė ir sustojo tartum požeminis traukinys. Vienos durys iš virtinės vienodų durų atsidūrė šalia manęs. Kai sąstate vienu metu užsidegė žali mygtukai, paspaudžiau artimiausią aplenkdamas kaimynus. Pereinamus vagonus pildė vakariniai keleiviai: studentės su ausinėmis ir išmaniaisiais, dviejų rūšių proletarai – klasikiniai su arklio karčiais ir privalomuoju alaus buteliu ir šiuolaikiniai su drastiškai suplėšytais lenarais ir pusę kūno užimančiom tatuiruotėm, vienas kitas darbą baigęs valdininkas. Išskyrus mane, nė vieno turistu, neturistinę linija. Panaši publika ryte keliavo į priešingą pusę ir regėjo, kaip prie manęs priėjo rudaplaukė moterytė ir paklausė: ar jūs važiuojate į tarptautinį performansų seminarą? O kai nustebeš patvirtinau, ji ištiesė rankutę ir tarė: aš irgi jame dalyvauju. Mano vardas Stela.

Pasisveikinau linguodamas galvą, nes tingėjau aušinti burną. Prie jos smulkaus veiduko nederėjo vešlių garbanų kupeta.

Tai štai koks jūs. Mačiau jūsų nuotrauką internete ir skaičiau biografiją. Sudomino. O dabar susitinkame metro, chi.

Pagalvojau, gal paklausti, ar ne ji man vakar mojavo stotelėje, bet vietoj to pasiteiravau, iš kur atvykusi.

Italia, Napoli.

Ooo, Napoli!..

Gretimame vagone užgrojo muzika. Trimito partija, kuriai iš fonogramos pritarė visas džiazas orkestras, greitai baigėsi, ir trumpas drūtas latinosas, nuleidęs instrumentą, užtraukė „Glory glory hallelujah“. Dar nebaigęs priedainio, jis su partneriu, ant ratukų vežančiu garsiakalbį, patraukė per sąstatą, panosėn kaišiodamas plastikinį puodelį. Stela pasipiktinusi nusišiepė:

cha, ir už pusę minutės muzikos jie jau prašo pinigų? *You know*, pas mus Italijoje...

Jos kalbą pertraukė stabdžių cypimas. Kartu su mumis išlipo ir muzikantai: atsikusęs išvydau, kad jie persibazavo į kitą perono pusę ir ėmė laukti priešpriešinio traukinio.

Nors su Stela susitikome prieš kelias minutes ir persimetėme vos pora žodžių, įžengus į žmonių pilną teatro fojė buvo smagu justi, kad esu ne vienas. Nedidukas organizatorius blyškiu veidu priėjo prie mūsų, pasisveikino (hello, you must be... yes, that's possible) ir nuvedė prie stalo, kur gavome korteles su vardu-pavarde-šalim, seminaro popierius ir įprastinius suvenyrus: tušinuką su bloknotu, taip pat renginio logotipu paženklintą krepšį. Na va, pagaliau žinau, kas aš toks, įsisegęs kortelę

į megztinį išlaužiau bajerį; Stela sukikeno. Organizatorius parodė į puslankiu sustatytas kėdes. Apžiūrinėdamas pamažu besirenkančią publiką, nešinę identiškais krepšiais ir popieriniais kavos puodeliais, išgirdau Stelą sakant: oi nežinau, nežinau. Kaip čia viskas bus, kaip aš pasirodysiu – ar galiu tau ant peties padėti galvą? Ir, nesulaukusi atsakymo, užmetė šiurkščias garbanas man ant peties.

Tu toks didelis, pridūrė užsimerkusi.

Diena buvo ilga... priglaudęs kaktą prie stiklo nesekiau, kaip pro šalį švysčioja tunelio žibintai. Kaip prasidėjo, taip ir nepasibaigė: vardai, pavardės, šalys, darbai, sveikinimo žodžiai, įvadas į programą, paskaita „Performansas suvienytoje Europoje“, paskui atskiras kiekvieno dalyvio prisistatymas, paskui pietų pertrauka... Per pietus pasistengiau užimti paskutinę laisvą vietą prie staliuko, kur sėdėjo aksomine palaidine vilkinti olandė, ir įsitraukti į labai svarbias šnekas, kaip antai: kokie pagrindinio patiekalo variantai? kaip šičia atvykote, lėktuvu ar traukiniu? šiandien puikus rudeniškas oras, ar ne? – nes jos atitvėrė nuo nenuspėjamosios Stelos, kuri, kaip pastebėjau, ilgokai blaškėsi tarp stalų, kol rado, kur prisiglausti. Užsisakiau svogūnų sriubos ir ant grotelių keptos žuvies; *good choice*, pasakė olandė prancūzišku? – taip, prancūzišku vardu Maryz. Ji savo ruožtu pasiteiravo, ar mano vardas ne tos pačios kilmės kaip jos. Atsakiau, kad lietuviškai „marios“ reiškia jūrą; Maryz šyptelėjo.

Papietavus laukė dar viena paskaita, kuri vadinosi „Kūrybingumo dispozityvai“. Gerai, kad joje daugiau nei žodžių buvo skaidrių ir filmukų, tad galėjom nusnausti popiečio

miego. Tačiau pauerpointinės pramogos netrukus baigėsi, ir paskaitininkas įkvėptu veidu ėmė kartoti penkis kūrybiško mąstymo principus, po kiekvieno stabtelėdamas ir duodamas suprasti, kad juos turime jei ne išmokti atmintinai, tai bent užsirašyti. Kai jis lentoje flomasteriu braižė penkiakampę Kūrėjo Žvaigždę, rodančią, kaip vienas su kitu susiję žaidybiškumas, išradingumas, netikėtumas ir... ir... vienas rytų europietišškai atrodantis vyras atsistojo ir išėjo. Mane suėmė noras pasekti jo pavyzdžiu.

Paskui buvo kas? – kolektyvinė meditacija. Turėjome užsimerkti, sutelkti dėmesį į kvėpavimą, prisiminti, ką patyrėme šiandien gero, kas nelabai pavyko, padėkoti žmonėms, su kuriais buvome kartu, taip pat padėkoti ir sau, savo genijui, o paskui, atsimerkę, lėtai skėsti delnus ir, sekdami vadovą, jais vienu metu suploti. Žinoma, pirmą kartą išėjo nesinchroniškai, reikėjo pakartoti. Antrą kartą pasigirdus garsiam plekšt, kūrybingumo apaštalo akys sužibėjo itin ryškiai. Jis pranešė, kad norintys gali prisidėti prie atsipalaidavimo jogos, kuri prasidės po penkiolikos minučių.

Stumdami laiką, stoviniavome prie rūbinės su Maryz ir kitais pietų stalo kolegomis: noro bendrauti nebuvo, tačiau iš karto atsiveikinti ir išeiti irgi ne fasonas. Prie manęs prisiarтино anas kojomis prieš paskaitą protestavęs vyrukas ir bedęs pirštu paklausė: You from Lithuania? Litva? Patvirtinus pareiškė esąs iš Rusijos.

Mes anksčiau gyvenome vienoje valstybėje, taip? Paskui vėl perėjo į stipraus akcento anglų: ar paskaitos neprimena tarybinės propagandos? Tas pats smegenų plovimas!